

Handläggare
Mats Christenson
Telefon: 0850812201

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
27 maj 2021

Remiss om förslag till ändring genom tillägg för detaljplan för del av Nya Östbergatunneln i stadsdelen Södra Hammarbyhamnen, Ä-Dp 2020-03032

Svar på remiss från stadsbyggnadskontoret

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har översänt för yttrande ett förslag till ändring genom tillägg för detaljplan för del av Nya Östbergatunneln. Nya Östbergatunneln är en dagvattenledning som ska gå från Stockholm Vatten och Avfalls anläggning i Sickla, vid Hammarbybacken, förbi Henriksdals reningsverk med ett utlopp i Saltsjön. Syftet med Nya Östbergatunneln är bland annat att öka kapaciteten och möjliggöra för underhåll av befintligt system för dag- och spillvatten.

Stadsdelsförvaltningen ser positivt på planförslaget då den Nya Östbergatunneln uppges utgöra en del av lösningen för att förbättra kapaciteten och avleda dagvatten samt minska risken för att mängden orenat avloppsvatten breddas ut i Saltsjön och Hammarby sjö vid skyfall.

Förvaltningen konstaterar att konsekvenser i samband med byggskedet, som berör grundvatten, ytvatten, boendemiljö och transportvägar, omhändertas i tillståndsansökan om vattenverksamhet som är inskickad till mark- och miljödomstolen. Inom de områden som berörs av planförslaget finns förskolan Ekbacken på Vävare Johans gata 1-3 och ett stödboende på Skeppsmäklargatan 25-29 som nämnden ansvarar för. I närheten av berörda områden finns även förskolan Vågdalen på Vävare Johans gatan 30 och ett stödboende på Skeppsmäkargatan 5-7.

Förvaltningen vill framföra att arbetsområdet i Hammarbyskogen ligger i nära anslutning till Sickla Park som är en del av Nackareservatet. Vid val av bland annat transportväg för borttransport av bergskross är det enligt förvaltningen viktigt att naturresevarets värden inte påverkas negativt.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett förslag till ändring genom tillägg för detaljplan för del av Nya Östbergatunneln.

Förslaget har sänts på remiss till bland annat Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senaste den 3 maj 2021. Förvaltningen har erhållit förlängd svarstid av stadsbyggnadskontoret, så att ärendet kan behandlas på stadsdelsnämndens möte den 27 maj 2021. Nämndens beslut måste därför justeras omedelbart.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsmiljöavdelningen inom Södermalms stadsdelsförvaltning. Ärendet har behandlats av förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 17 maj 2021 och i rådet för funktionshindersfrågor den 18 maj 2021.

Ärendet

Planförslaget består av en planbeskrivning samt av två plankartor med bestämmelser. Planbeskrivning och plankartor bifogas som bilagor 1-3.

Handlingarna i ärendet kan nås via följande länk till stadens hemsida:

<https://etjanst.stockholm.se/Byggochplantjansten/pagaende-planarbete/planarende/2020-03032>

Planens syfte och huvuddrag

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) planerar att bygga en ny dagvattenledning under mark, benämnd Nya Östbergatunneln. Dagvattenledningen ska gå från SVOA:s anläggning i Sickla, vid Hammarbybacken, förbi Henriksdals reningsverk med ett utlopp i Saltsjön. Syftet med Nya Östbergatunneln är att öka kapaciteten och möjliggöra för underhåll av befintligt system för dag- och spillvatten. Denna detaljplan berör endast del av Nya Östbergatunneln på kvartersmark inom Stockholms stad.

Bakgrund

Den befintliga Östbergatunneln avleder dagvatten från Enskedefältet till Sicklaanläggningen. Vid Hammarbyhöjden ansluter Björkhagentunneln, som avleder dagvatten från

Björkhagen, till Östbergatunneln. Efter Sicklaanläggningen övergår Östbergatunneln till Sickla-Saltsjötunneln som leder dagvattnet vidare från Sickla till Saltsjön via Henriksdals reningsverk.

Sickla-Saltsjötunneln är i dagsläget hårt belastad av höga dagvattenflöden samtidigt som kapaciteten är reducerad på grund av sand- och sedimentansamling i tunnelns lågpunkt. Vid höga nederbördsmängder innebär kapacitetsproblemet att vattnet dämmer tunnelsystemet vid knutpunkten vilket orsakar bräddning av stora volymer sammanblandat spill- och dagvatten till Hammarby sjö och Saltsjön. Ökade dagvattenflöden i framtiden kommer att leda till ytterligare bräddningar.

Resultat av en inspektion 2018 visade att stora ansamlingar av sediment och trasrester fanns i befintlig dagvattentunnel och att den befintliga tömnings- och rensningsfunktionen vid Sickla pumpstation var obrukbar. Möjligheterna att stänga av tunneln för manuellt underhåll och rensning är starkt begränsade beroende på arbetsmiljöskäl och avsaknaden av alternativa vattenvägar för avledning av dagvatten under rensningsperioden.

Den Nya Östbergatunneln är en del av lösningen för att förbättra kapaciteten och avleda dagvatten samt minska risken för att mängden orenat avloppsvatten breddas ut i Saltsjön och Hammarby sjö vid skyfall.

Ledningens totala längd inom Stockholm och Nacka är cirka 2 kilometer lång och kommer ligga på ett djup mellan 0-85 meter.

Plandata

Planområdet består av ett flertal delområden utmed dagvattenledningens sträckning som går från Sicklaanläggningen i söder till Henriksdals reningsverk i norr. Planområdet är sammantaget cirka 550 meter långt och 25 meter brett och berör ett antal fastigheter.

Tidigare ställningstaganden

Regionplan

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, lyfter bland annat fram behovet av ett utbyggt vatten- och avloppssystem i takt med en växande befolkning.

Översiktsplan

I översiktsplanen framhålls modernisering och utbyggnad av ledningsnät för VA som en stor framtida infrastrukturfråga. Ungefär

hälften av ledningsnätet består av så kallade kombinerade system där avloppsvatten och dagvatten leds i samma ledningsnät till reningsverk. För att möta behoven från nya exploateringar och framtida klimatförändringar behöver staden successivt titta på möjligheter till fler separerade ledningssystem. På så sätt frigörs kapacitet i avloppsnätet för anslutning av ny bebyggelse.

Detaljplan

Den aktuella detaljplanen kommer utgöra en ändring genom tillägg av sex gällande detaljplaner. Detta innebär att gällande detaljplaner fortsätter att gälla i sin helhet tillsammans med denna ändring genom tillägg.

Kommunala beslut i övrigt

Kommunfullmäktige fattade den 15 mars 2019 ett inriktningsbeslut för Nya Östbergatunneln avseende systemhandling och tillståndsprocess.

Förstudie

En förstudie utfördes av Stockholm Vatten och Avfall under 2018 med avsikt att ta fram förslag till tunnelsträckningar med beaktande av tekniska krav och samtidigt minimera risker och påverkan på miljö, människors hälsa samt påverkan på tredje part. Det valda alternativet bedömdes utifrån förstudien som det mest fördelaktiga utifrån dessa aspekter.

Ansökan om miljötillstånd

Tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken krävs då huvudledningen och arbetstunnel medför bortledning av grundvatten som rinner in till de olika anläggningsdelarna. Tillståndsansökan för anläggning och drift av Nya Östbergatunneln har sökts hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt.

Riksintressen

Planerad dagvattenledningen korsar Södra länken, Saltsjöbanan och Värmdövägen som samtliga är riksintresse för kommunikation enligt miljöbalken. Riksintressena bedöms inte påverkas av ledningsdragningen då ledningen ligger djupt under marken.

Förutsättningar

Naturvärden

Dagvattenledningen sträcker sig under den östra delen av Sickla Park som är naturreservat tillhörande Nackareservatet. I Sickla Park finns ett antal skyddsvärda träd, främst ek.

I samband med att dagvattenledningen byggs kommer ett tunnelpåslag anläggas i Hammarbyskogen. Påslaget är placerat i naturmark och angränsar till ett gångstråk och lövsumpskog i sydväst och mot en bergskant som sträcker sig från norr till söder och vetter ut mot södra länken.

Inga delar av planområdet berör naturvärden då de ligger långt under marken.

Markförhållanden

Marken utmed planområdet utgörs av berg, ytnära berg och morän men även av partier med mäktiga lerlager. Ledningen inom planområdet anläggs helt i berg.

Grundvatten

Grundvatten i jord förekommer längs dagvattenledningen i både undre och övre grundvattenmagasin. Stockholm Vatten och Avfall har tagit fram geohydrologiska undersökningar och bedömningar som ligger till grund för ledningssträckningen.

Gator och trafik

Befintlig biltrafik eller kollektivtrafik berörs inte av planerad dagvattenledning. Ny sträckning av tunnelbanans blå linje till Nacka kommer att korsa under Nya Östbergatunneln.

Planförslaget

Dagvattenledningens sträckning går både under kvartersmark och under allmän platsmark. Denna detaljplan ger planstöd till dagvattenledningen genom att en bestämmelse om markreservat för allmännyttigt ändamål för ledningen mellan angivna nivåer läggs till på kvartersmark i de nu gällande detaljplanerna.

På den allmänna platsmarken görs inga ändringar av de befintliga detaljplanerna, då marken redan är menad att användas till allmänt ändamål.

Dagvattenledningen

Dagvattenledningens föreslagna placering regleras genom planbestämmelse för markreservat på kvartersmark. Detta innebär att berörda fastigheter kommer att få ett intrång av markreservat för allmännyttig underjordisk dagvattenledning från 17–74 meter under marknivån och cirka 25 meter därunder.

Den nya Östbergatunneln blir en dagvattenledning som ansluter till den befintliga Östbergatunneln vid Sicklaanläggningen. Ledningen kommer transportera dagvattnet, som idag leds från Sickla, förbi Henriksdals reningsverk till Saltsjön, separerat från övriga

ledningssystem. Anläggandet av Nya Östbergatunneln innebär att kapaciteten för avledning av dagvatten förstärks och att flödet från Östberga- och Björkhagentunnlarnas upptagningsområden kan utökas utan negativ påverkan på reningskapaciteten i Henriksdals reningsverk.

Dagvattenledningen är en sprängd/borrad ledning med innermått cirka 4,5 x 5 meter (bredd x höjd). Ledningen består av ett tätt betongrör som alltid kommer vara fyllt av dagvatten. På vardera sidan om dagvattenledningen behövs en tio meter bred skyddszon. Under och över dagvattenledningen är skyddszonen även där tio meter.

Konsekvenser

Inför stadsbyggnadsnämndens beslut om att påbörja planarbetet gjorde stadsbyggnadskontoret bedömningen att detaljplanens genomförande kunde antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i miljöbalken att en miljöbedömning behöver göras. Efter beslut om att starta planarbetet har ny information visat att risken för bortledning av grundvatten och grundvattensänkning inte berör ledningssträckningen inom Stockholms stad.

Stadsbyggnadskontoret gör därför nu bedömningen att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i miljöbalken.

Den största påverkan från tunneln sker under byggskedet, främst gällande grundvatten, ytvatten och boendemiljö och hälsa (luft, buller, stomljud och vibrationer). Påverkan från grundvattenbortledning är den miljöaspekt som kommer att kvarstå under driftskedet, dock ej inom Stockholms stad.

Inom de privata fastigheterna där detaljplaneändringar ska ske kommer inget fysiskt ingrepp ske i markytan på fastigheterna utan enbart i berget under.

Naturmiljö

Ingen naturmark berörs av planförslaget.

Buller

I driftskedet bedöms inget störande buller, stomljud eller vibrationer förekomma.

Miljö kvalitetsmål

Möjligheten att uppnå vissa mål påverkas positivt av den nya dagvattenledningslösningen i förhållande till nollalternativet medan andra mål inte påverkas alls. Av de som påverkas positivt

kan hav i balans samt levande kust och skärgård, god bebyggd miljö och ingen övergödning räknas in. Inga mål påverkas negativt av en ny ledningsdragnings.

Byggskedet

I planbeskrivningen uppges att en detaljplan inte hanterar byggskedet utan det görs i tillståndsansökan för vattenverksamhet som regleras av miljöbalken. I ansökan hanteras till exempel transportvägar, buller, vibrationer och stömljud som anläggningen och transporter medför under byggskedet. Ansökan till mark- och miljödomstolen är inskickad.

Dagvattenledningen sprängs i berg under jord. Tunneldrivningen kommer att ske i berg med konventionell borrhning och sprängning från båda arbetstunnlarna för att få en så kort byggtid som möjligt. Arbetet rör sig framåt med cirka 20 meter i veckan. Efter avslutade sprängningar utförs tillhörande tekniska installationer och betongarbeten. Arbetet beräknas att påbörjas 2022 och pågå i cirka fem år.

En arbetstunnel etableras med tillhörande tunnelpåslag placerat ovan mark i Hammarbyskogen. Under byggskedet kommer en ny transportväg etableras för att bland annat transportera bort bergskross från utsprängningen av ledningen. Ambitionen är att transportvägen ska dras i samma sträckning som en planerad ny allmän gata inom det intilliggande området Sjöstadshöjden för vilket en detaljplan är under framtagande.

Tidplan

Samråd	30 mars – 4 maj 2021
Granskning	september 2021
Godkännande (SBN)	december 2021
Antagande (KF)	kvartal 1 2022

Synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen ser positivt på planförslaget då den Nya Östbergatunneln uppges utgöra en del av lösningen för att förbättra kapaciteten och avleda dagvatten samt minska risken för att mängden orenat avloppsvatten breddas ut i Saltsjön och Hammarby sjö vid skyfall.

Förvaltningen konstaterar att konsekvenser i samband med byggskedet, som berör grundvatten, ytvatten, boendemiljö och transportvägar, omhändertas i tillståndsansökan om vattenverksamhet som är inskickad till mark- och miljödomstolen. Inom de områden som berörs av planförslaget finns förskolan

Ekbacken på Vävare Johans gata 1-3 och ett stödboende på Skeppsmäklargatan 25-29 som nämnden ansvarar för. I närheten av berörda områden finns även förskolan Vågdaalen på Vävare Johans gatan 30 och ett stödboende på Skeppsmäkargatan 5-7.

Förvaltningen vill framföra att arbetsområdet i Hammarbyskogen ligger i nära anslutning till Sickla Park som är en del av Nackareservatet. Vid val av bland annat transportväg för borttransport av bergskross är det enligt förvaltningen viktigt att naturreservatets värden inte påverkas negativt.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Andreas Evestedt
Avdelningschef

Bilagor

1. Planbeskrivning, Förslag till ändring av detaljplaner genom tillägg för del av fastigheten Södra Hammarbyhamnen 1:3 m.fl. (del av Nya Östbergatunneln) i stadsdelen Södra Hammarbyhamnen i Stockholm Ä-Dp 2020-03032.
2. Plankarta 1 med bestämmelser.
3. Plankarta 2 med bestämmelser.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2021-05-07
Andreas Evestedt, Avdelningschef	2021-05-07